

AZ IFRS AKTUÁLIS KIHÍVÁSAI A ZWACK-UNICUM PÉLDÁJÁN KERESZTÜL

THE CURRENT CHALLENGES OF IFRS THROUGH THE EXAMPLE OF ZWACK-UNICUM NYRT.

Hajnal Zsófia^{0009-0002-1054-9323 1*}, Tessényi Judit^{0000-0002-9462-2470 2}

¹ Pénzügy és Számvitel Tanszék, Gazdaságtudományi Kar, Neumann János Egyetem, Magyarország

² Marketing és Üzleti Kommunikáció Tanszék, Gazdaságtudományi Kar, Neumann János Egyetem, Magyarország

<https://doi.org/10.47833/2023.2.ECO.006>

Kulcsszavak:

számviteli rendszerek, magyar számviteli törvény, Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok, IFRS áttérés

Keywords:

IFRS

Cikktörténet:

Beérkezett 2023 március 5.
Átdolgozva 2023 április 28.
Elfogadva 2023. szeptember 5.

Összefoglalás

Az IFRS (International Financial Reporting Standards) alkalmazása egyre elterjedtebb világszerte. Ahhoz, hogy egy vállalat áttérjen az IFRS-re elő kell készíteni valamennyi folyamatot, beleértve főként az IT, HR, és pénzügy számviteli rendszert, hogy egyáltalán megfelelhessen a kritériumoknak. A vállalatoknak meg kell alapozniuk az adatokat a kezdeti áttéréshez, amihez az egyik legjelentősebb segítséget az IT rendszer fejlesztése teszi lehetővé. Ezek a befolyásoló tényezők évről évre változnak, fejlődnek, ami szintén a vállalatot segítheti. Mindemellett egy IFRS-re való áttérés akár több év készülést is jelenthet egy-egy vállalat számára. Tanulmányunkban a Zwack Unicum Nyrt. gyakorlati tapasztalataink keresztül SWOT analízissel mutatjuk be az átállást.

Abstract

The application of IFRS (International Financial Reporting Standards) is becoming more and more widespread worldwide. In order for a company to switch to IFRS, all processes must be prepared, including mainly the IT, HR, and financial accounting systems, so that they can meet the criteria at all. Companies need to establish the data for the initial transition, for which one of the most significant aids is the development of the IT system. These influencing factors change and develop from year to year, which can also help the company. In addition, a transition to IFRS can even mean several years of preparation for a company. In our study, we present our practical experience at Zwack Unicum Nyrt with a SWOT analysis of the transition.

1. Bevezetés

Jelenleg Magyarországon minden vállalatnak kötelező közzé tenni az éves beszámolójukat, az éves mérlegüket, a hozzájuk tartozó kiegészítő mellékletet, illetve a könyvvizsgálói jelentést is. Azok a vállalatok, akik IFRS alkalmazása alapján készítik a beszámolójukat két féle „packed”-et kell készíteni: szükséges egy a magyar számviteli és adózási jogszabályok alapján, illetve szükséges ugyanennek a konszolidált verziója. „Az áttérésre való felkészülés leginkább a számviteli területet

* Kapcsolattartó szerző.

E-mail cím: hajnal.zsofia@gtk.uni-neumann.hu

érinti, azonban mégsem tekinthető kizárólag számviteli feladatnak, hiszen egy társaság összes funkciójára kihatással bír, ideértve az üzleti, kockázatkezelési jogi, pénzügyi és IT területeket, valamint a HR-t is. Tapasztalataink alapján sokszor az átállás szempontjából egyszerűnek tűnő mérlegtételek is nehézséget okoztak és a megoldás több terület együttműködését igényelte. Így például volt gazdálkodó, ahol kihívást jelentett a jelentős mennyiségű használatban lévő, de nullára leírt tárgyi eszköz kezelése. Ingatlanok, gépek, immateriális javak esetében a gazdaságilag hasznos élettartam éves felülvizsgálatának folyamataiba már a vállalat mérnökeit és informatikusait is be kellett vonni. Több vállalat esetében a jogi terület bevonásával volt lehetséges kialakítani azokat a folyamatokat, amelyek a kapcsolt felekkel kapcsolatos közzétételekhez szükségesek.” [1]

A Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) egyre inkább világszerte elfogadott számviteli standardokká válnak, amelyek megfelelnek az egyre integráltabb globális tőkepiacainak igényeinek. Az IFRS-t a Nemzetközi Számviteli Standard Testület (IASB), egy Londonban (Egyesült Királyság) székhellyel rendelkező nemzetközi szabványalkotó testület által kihirdetett standardok alkotják. A szabványosítás leginkább üzleti vagy gazdasági célokra, valamint a mögöttes jogokra és kötelezettségekre összpontosít. A Nemzetközi Számviteli Standard Bizottságot (IASC), az IASB elődjét 1973-ban hozták létre, és Ausztrália, Kanada, Franciaország, Németország, Japán, Mexikó, Hollandia, az Egyesült Királyság és Írország szakmai számviteli testületei közötti megállapodás révén jött létre. és az Amerikai Egyesült Államok. Az IFRS legfőbb céljai közé tartozik, hogy egy egységes rendszer hozzon létre magába foglalva a különböző pénzügyi kimutatásokat, módszertant, eljárási folyamatokat, valamint az elveket. Ezen folyamat megalapozása céljából készültek a standardok különböző területekre fókuszálva, ami elősegíti a rendszer érthetőségét, és átláthatóságát, valamennyi piaci szereplő számára. [5]

2. A Zwack Unicum Nyrt. rövid bemutatása

A Zwack-Unicum vállalat mára már világszerte ismert. Több mint negyven fűszerből, illetve gyógynövényekből, és azok párlatából készülő likőrök. Ma már az Unicum egy magyar hungarikumnak (nemzeti italnak) számít. A maga az ital receptje a Zwack család titka maradt, amit ma már a budapesti soroksári úti gyárunkban készítenek, több mint hat hónapos érleléssel. Magát a gyárat 1840-ben alapította Zwack József, a gyár azóta is családi tulajdonban áll. Ma már a vállalat világszerte forgalmaz, különösen Olaszországban, Németországban és más európai piacra. A Társaság elsősorban szeszesitalok gyártásával és nagykereskedelmével foglalkozik, és a Budapesti Értéktőzsdén jegyzett.

A Peter Zwack & Consorten HAG a Zwack Unicum Nyrt. legfőbb többségi tulajdonosa és anyavállalata, a kibocsátott névre szóló törzsrészesvények 50% + 1 van a tulajdonában és a vonatkozó törvények szerint nem köteles konszolidált pénzügyi kimutatást készíteni és közzétenni. A Társaság végső tulajdonosai a Zwack és az Underberg családok tagjai. [2]

A Társaság 2017. április 1-től az egyedi IFRS éves beszámoló adatai alapján határozza meg a társasági adóját. Az összehasonlíthatóság fenntartásának, valamint az IFRS által előírt besorolási, elszámolási és bemutatási követelményeknek való megfelelés érdekében például bizonyos tételek átsorolásra kerültek az összehasonlítható időszakban. Az IFRS 15 szabvány kezdeti alkalmazása miatt a Társaság áttekintette a szerződéseit, és megváltoztatta ezen, szállítóktól kapott (járó) egyéb közvetlen értékesítési ösztönzőkre vonatkozó számviteli politikáját oly módon, hogy ezen ösztönzőket visszatérítésként, az anyagjellegű ráfordítások között szereplő eladott áruk bekerülési értékét csökkentő tételként mutatja ki, a vevőknek fizetendő ellenérték elszámolásának analógiájára. Az IFRS 9 követelményeket határoz meg pénzügyi eszközök, pénzügyi kötelezettségek és nem pénzügyi tételek adásvételére vonatkozó egyes szerződések megjelenítésére és értékelésére vonatkozóan. Ez a standard felváltotta az IAS 39 Pénzügyi instrumentumok: Megjelenítés és értékelés standardot.[8]

2.1. Konkrét példa az elszámolási különbségre

Az IFRS-ben talán az egyik legnagyobb standardok közé tartoznak a részesvények, pénzügyi instrumentumok és azok fajtái. Alapvetően ezek az elemek a magyarban nem szerepeltethetők, de az IFRS mást mond. AZ IFRS szerint kötelezettséggént kell elszámolni, minden visszaváltható

elsőségi részvények értékét, valamint ezen tranzakciók átadásához kapcsolódó kumulált költséget. A Zwack Unicum-nak jelentős értékben van visszaváltható részvénye. Ezen felül a részvényekhez tartozó osztalék fizetést is másképp kezeli az IFRS. A magyar számvitel szerint ezen részvények után fizetett osztalékot, azonnal osztalékként mutatja ki, de az IFRS szerint ezt személyi jellegű juttatásként kell megjeleníteni a beszámolóban. Ezen különböző instrumentumokra vonatkozólag is határoz meg a standard könnyítéseket, amivel szintén élt a vállalat. Ide tartozik az összetett pénzügyi instrumentumokra, a pénzügyi instrumentumok besorolására és ezek értékelésére vonatkozó mentességek. Például az összetett pénzügyi instrumentumok esetében, ha a kötelezettség komponens része már lejárt vagy visszafizetett, vagyis tartozásként nem jelenik már meg, úgy azon instrumentumokat már nem szükséges külön szétválasztani és külön megjeleníteni. A Társaság az egyedi pénzügyi kimutatást az Európai Unió által befogadott Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Szabványok (IFRS) és a Magyarországon hatályos, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvénynek (továbbiakban a "Számviteli törvény") az EU IFRS-ek szerinti éves beszámolót készítő gazdálkodókra vonatkozó előírásaival összhangban készíti.[3] Ugyanakkor a 2022-es pénzügyi kimutatásukban külön is kiemelik, hogy „az IFRS-szel összhangban álló éves beszámoló elkészítéséhez szükség van bizonyos kritikus számviteli becslések alkalmazására. Az EU IFRS megköveteli továbbá a menedzsmenttől, hogy becsléseket használjon a Társaság számviteli politikája alkalmazásának folyamatában. Azokat a 10 területet, amelyek jelentősebb becslést igényelnek, vagy komplexek, vagy ahol a pénzügyi beszámolót illetően a feltételezések és becslések számottevőek, a 2. számú megjegyzés (s) pontjában mutatja be a Társaság.” [3]

A Zwack-Unicum Nyrt természetesen figyelemmel volt a visszamenőleges tilalmi szabályra is. Ezen szabály magába foglalja becslésekre, a pénzügyi eszközök és kötelezettségek kivezetésére, besorolására, illetve az értékelésére vonatkozó visszamenőleges alkalmazást. Összefoglalva ezt azt jelenti, hogy a már meghatározott számviteli becsléseket nem szabad visszamenőleg módosítani. Ehhez hasonlóan a pénzügy eszközök és kötelezettségeket sem szabad visszamenőlegesen módosítani, és átértékelni.

2.1.1. Különböző mentességek

Az első áttérés alkalmával a Zwack-Unicum Nyrt az 1. táblázatban felsorolt mentességi lehetőségekkel élt. Ezen mentességek lényege, hogy visszamenőlegesen nem kell alkalmazni a rájuk vonatkozó standardokat, csupán elég az áttérés napjától alkalmazni. Ez azért is nagy engedmény a vállalatok számára, hiszen számos esetben a standard alkalmazása a visszamenőleges módosításokra különösen nagy problémát okoz, mivel sok esetben egy-egy gazdasági esemény több évre nyúlhat vissza, amiről a vállalatnak nincs pontos és megalapozott információja. Például ilyen az összetett pénzügyi instrumentumokra vonatkozó standard, valamint azok besorolása és értékelése.

1. Táblázat. A Zwack IFRS átállásakor alkalmazott mentességei és azok

Mentességek:	IFRS standardok
Átértékeléskori mentesség	Az IAS 16 (általánosságban), IAS 40 (főként költség modell), valamint az IAS 38 (csak abban az esetben, ha az átértékelési modell alkalmazható). A legtöbb esetben az áttérést előtti számviteli rendszerben alkalmazott átértékelés rendszer is megfelelő. Ezáltal a mentességi lehetőséggel bekerülés értéknek az áttérés napi valós és aktuális értéket lehet tekinteni.
Részvényalapú kifizetések	Azon részvény alapú kifizetések, amelyek részben vagy pénzben rendezettek, és amelyek megszolgáltá váltak még az

	IFRS-re való átállás előtt, úgy a standard előírásait nem kell alkalmazni, azonban ezekre vonatkozólag a közzétételi kötelezettség továbbra is fennáll. Itt az IFRS 2 standardnak kell megfelelni
Előlegek idegen pénznemben	Az IFRIC 22 standard hatálya alá tartozik, és alapvetően a vállalatnak nem kell alkalmaznia a standardot, minden olyan előlegre, amelyek a vállalat analitikájában szerepelt még az áttérést megelőzően.
Összetett pénzügyi instrumentumok	Abban az esetben, ha az adott összetett pénzügyi instrumentumra vonatkozólag nincs pontos információ a kötelezettség komponens meghatározásához, mert például vissza lett már fizetve, vagy lejárt az ügylet, így élt a vállalat a mentesség lehetőségével, mely szerint nem kell külön részekre megbontani azt az adott instrumentumot, hanem elég csak az áttérést követően alkalmazni a rá vonatkozó standardot.
Pénzügyi instrumentumok besorolása és értékelése	A különböző pénzügyi instrumentumok besorolására vonatkozólag, minden olyan elem, amely megfelel az IFRS 9 standard szabályainak az áttérés napján úgy besorolható FVTPL (Fair Value Through Profit or Loss), valamint FVTOCI (Fair Value Through Other Comprehensive Income) kategóriába. Ezen felül további nagy segítség a vállalatnak, ha nem határozható meg egyértelműen az amortizált bekerülés érték vagy egyéb esetben a különböző instrumentumok értékvesztése, akkor a vállalat az áttérés során felehető valós értéként.

Forrás: Hajnal Zsófia (2022)

Ezeken a mentességeken felül az IFRS 1 standard még további különböző könnyítéseket/mentességeket is megenged, amikkel a vállalatok élhetnek. Azonban minden mentességen túl a vállalat nem mentesül a közzétételi kötelezettségek alól, ezen felül kitérve a mérlegre, az átfogó eredménykimutatásra, a sajáttőke változás kimutatásra, valamint a cash flow kimutatásra. [9]

2.2. Az átállás nehézségeinek és szükségességének áttekintése

A SWOT analízis az egyik legismertebb üzleti elemzési eljárás, amely a marketingtől a stratégiai menedzsmentig számos területen átfogóan és könnyen segítségünkre lehet folyamatokat, helyzeteket átlátni.

Az IFRS előírásai alapján összeállított pénzügyi kimutatások adattartalma, a bemutatott információk mennyisége és részletezettsége lényeges előnyt jelent a magyarországi számviteli szabályozás alapján elkészített beszámolóval szemben, mivel a nemzetközi számvitel szerinti követelmények és a vonatkozó közzétételek sokkal részletesebb előírásokat tartalmaznak, mint a magyar számviteli jogszabályok [4]. „A nemzetközi számviteli beszámolási rendszer mellett döntő vállalatok számára a legnagyobb kihívást az IFRS áttérés által nyert hasznok és felmerülő ráfordítások megbecslése jelenti az áttérést megelőzően.” Szekeres-Borzán (2022) idézett kijelentése is alátámasztja azt a véleményünket, hogy a kérdés átfogó megértéséhez a SWOT elemzés a legkézenfekvőbb megoldás (1.ábra). Hivatkozott munkájukban azonban egy kalap alá

vették az átállásból adódó előnyöket a lehetőségekkel, holott utóbbi nem adódik automatikusan az IFRS átállásból, ezért gondolatmenetüket követve, azt alábbiakban finomítottuk.

A Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok nem sorolhatók be országspecifikus jogrendszerbe. Az IFRS sokkal inkább az IASB tagjai és a számvitel iránt érdeklődők közötti konszenzus eredménye, akik jelentős befolyást gyakorolnak a fejlődésre [6].

„A tőkepiacok rohamos globalizációja fokozott figyelmet fordított a vállalatok által alkalmazott közzétételi gyakorlat minőségének vizsgálatára, mivel a nemzetközivé válás és a globalizáció a pénzügyi kimutatások elkészítésének és bemutatásának harmonizációjának legfontosabb motívuma. A kereskedelem bővülése és a külföldi tőkepiacok iránti nyitottság miatt a befektetési döntések nem csak a helyi felhasználókra korlátozódtak, hanem a nemzetközi felhasználóknak is szüksége lehet a pénzügyi információkhoz való hozzáférésre. A Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) világszerte használatos kibocsátásának célja, hogy javítsa a pénzügyi kimutatások összehasonlíthatóságát és érthetőségét, és ezáltal javítsa a befektetési döntéseket azáltal, hogy segíti a határokon túli befektetőket abban, hogy multinacionális vállalatokba fektessenek be. Bár a feltörekvő piacok központi jellemzője továbbra is a gördülékeny és fejletlen intézményi berendezkedés, a hatékony vállalatirányítási mechanizmusok biztosítása valóban támogatná a vállalatokat az IFRS-nek való megfelelésben – ez utóbbi kihívás elé állítja a feltörekvő piacokon működő vállalatokat.”[7]

1. ábra. SWOT analízis

Összegzés

A Zwack-Unicum esetében az éves beszámoló magyar forintban készült, és az üzleti éve április 1-től tart március 31-ig. A vállalat a bekerülési érték elve alapján készítette a beszámolóját, de kivételt képeznek az értékesítésre tartott pénzügyi instrumentumok, és a pénzügyi eszközök, kötelezettségek, amelyeket valós értéken értékelt majd mutatta be a vállalat. Természetesen, ahogy az IFRS azt meg is szabja és annak érdekében, hogy összhangban legyen az IFRS előírásaival, a saját tőkében az egyéb átfogó eredménykimutatással szemben értékelték ezeket.

A vállalat első alkalmazónak minősül. Az Unicum Nyrt-nek az éves beszámolója teljes mértékben megfelel az EU által elfogadott és kötelezően megszabott IFRS standardoknak. Továbbá az értékpapírjait a magyar állam területén, szabályozott piacán hozták forgalmazásra. A társaság ezt megelőzően a magyar számviteli törvények szerint kettős könyvvezetést alkalmazott, ahol a becslések meghatározása megegyezik az IFRS alkalmazással is. Javasoljuk minden átállást fontolgató cégvezetőnek saját szervezetére vonatkozóan a fenti SWOT elkészítését a döntés

előkészítése során. Bár nemzetközi környezetben ez már nem opció, csupán bevezetési és végrehajtási feladat, annak számos kihívásával.

A Zwack 2022-es fentebb többször is hivatkozott pénzügyi beszámolójából kiderül, hogy az IFSR átállás korántsem megy gyorsan vagy egyszerűen. Még számos új standard-módosítás a beszámoló fordulónapon nem hatályos, illetve kibocsátott új standardok és standard-módosítások a fordulónapon még nem voltak hatályosak, vagy azokat az EU még nem fogadta be. A korai alkalmazást – érthetően - a Társaság egyik esetben sem választotta.

Irodalomjegyzék

- [Hiba! A hivatkozási forrás nem található.] <https://www2.deloitte.com/hu/hu/pages/audit/articles/hirlevelek/az-ifsr-atteres-első-tapasztalatai-2017-január.html>
- [2] https://zwackunicum.hu/files/befektetoknek_penzugyi-jelentesek_eves-jelentesek_2022_eves-jelentes-a-2021-22-es-uzleti-evrol_hu_1656513497/web_Zwack%20Eves%20Jelentes%202021-2022_HU.pdf
- [3] https://bet.hu/newkibdata/128739154/Zwack%20IFRS_20220331_ESEF_hu.pdf letöltés: 2023. 03. 01.
- [4] Секепеш, Б., & Борзан, А. (2022): A magyarországi vállalatok IFRS áttérésének kritikus pontjai. *Acta Academiae Boregasiensis. Economics*, 1(2), 266-277. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2022-2-266-277>
- [5] Abbas Ali Mirza, Nandakumar Ankarath (2012): Introduction to International Financial Reporting Standards, <https://doi.org/10.1002/9781119197102.ch1> <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/9781119197102.ch1> letöltés: 2023. március 1.
- [6] Vergleich der Rechnungslegungskonzeptionen der International Financial Reporting Standards und der United States-Generally Accepted Accounting Principles. In: *Auslegung der International Financial Reporting Standards am Bilanzierungsobjekt* Softwarrentwicklung. DUV. https://doi.org/10.1007/978-3-8350-9039-2_2 https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-8350-9039-2_2 letöltés: 2023.március 1.
- [7] Muath Abdelqader, Tamer K. Darwish, Khalil Nimer (2022): Corporate Governance and IFRS in the Middle East Compliance with International Financial Reporting Standards <https://doi.org/10.4324/9781003211556-3> <https://www.taylorfrancis.com/chapters/mono/10.4324/9781003211556-3/international-financial-reporting-standards-ifs-muath-abdelqader-tamer-darwish-khalil-nimer> letöltés: 2023. március 2.
- [8] https://zwackunicum.hu/files/befektetoknek_penzugyi-jelentesek_eves-jelentesek_2019_eves-jelentes-a-2018-19-es-uzleti-evrol_hu_1561563359/web_Zwack%20Eves%20Jelentes%202018-2019_HU.pdf letöltve: 2023. 03. 01.
- [9] https://www.pwc.com/hu/hu/szolgaltatasok/ifs/ifsr_kiadvanyok/illustrative/elso_ifrs_alkalmazok.pdf letöltve 2023.03.04.